
ПРЕДГОВОР

Грађевински факултет Универзитета у Београду обележава ове, 1996. године, значајан јубилеј, сто педесет година високошколске наставе из области грађевинарства и геодезије у Србији. Тим поводом Факултет објављује ову двојтомну Монографију са илустрацијом развоја наставног, научноистраживачког и стручног рада, као и библиографски попис објављених радова својих наставника од првих зачетака инжењерства у Србији до данашњих дана.

Основни циљ издавања овог дела је да се од заборава отргну светице странице наше инжењерске прошлости, као и да се објективно и аргументовано укаже на ниво високошколске наставе, истраживачког и стручног рада из области грађевинарства и геодезије, почев од Инжењерске школе (1846), па преко Техничког факултета Велике школе (1863) и његовог Грађевинско-инжињерског одсека (1897), па Грађевинског одсека Техничког факултета Универзитета (1905) и Грађевинског факултета Техничке велике школе (1948), све до Грађевинског факултета Универзитета у Београду (1954), на којем се и данас школују грађевински и геодетски инжењери на редовним и последипломским студијама.

Ова Монографија је првенствено намењена грађевинским и геодетским инжењерима, бившим ђацима ове Школе, који су на њој стицали своја почетна инжењерска знања. Она је у исто време и подсетник на наше прејке и инспирација за будуће стваралаштво. Надам се да ће она корисно послужити и другим делатницима на пољу нашег техничког развоја, као и најширој јавности која ће се преко ње упознати са делима и личностима који су српско грађевинарство и геодезију увели у европске и светске токове и који су, са поносом се мора истићи, остварили значајне домјетле у земљи и у иностранству.

Као што је истакнуто, Монографија се састоји из два тома. У првом тому ове Монографије приказан је историјски развој високошколске наставе из области грађевинарства и геодезије од 1846. до 1996. године, како у целини тако и по појединим катедрама и институцијима.

У овој књизи даћу је и приказ чланова учених друштва и академија који су изворно били грађевински инжењери – наставници грађевинских или геодетских дисциплина или су на Грађевинском факултету стицали наставничка звања. Исти принцип примењен је и код приказа ректора и проректора. Преглед декана, проректора и председника Савета Факултета извршен је на основу истраживања дослушне архивске грађе и реконструисан је за највећи део разматраног периода.

Дати је и комплетан преглед наставника и сарадника који данас делују на Грађевинском факултету Универзитета у Београду.

У обе књиге Монографије доследно је поштован принцип навођења звања, односно академске титуле, сагласно времену у којем је стичана, а редослед у прегледу наставника и сарадника одговара времену избора у највише наставно или сарадничко звање.

Наставници који су дипломирали на Техничком факултету Велике школе, Техничком факултету Универзитета, техничким факултетима Техничке велике школе и техничким факултетима Универзитета у Београду до 1963. године стичали су академску титулу – инжењер (инж.), а после ове године па све до данас – дипломирани инжењер (дипл. инж.). Ове две титуле су по свом значењу идентичне и еквивалентне што је дефинисано и одговарајућом законском регулативом. У овој Монографији је због историјске аутентичности примењен принцип навођења звања–титула сагласно њиховим називима у тренутку стицања и овај принцип је примењен на све бивше и садашње наставнике и сараднике Факултета.

Списак ненаставног особља дати је у оквиру организационих целина Заједничких служби, односно радних јединица – институција Факултета.

У посебним поглављима дати је списак свих дипломираних грађевинских и геодетских инжењера од 1919. године до 30. септембра 1996. године, као и списак свих специјалиста, магистара и доктора техничких наука из области грађевинарства и геодезије који су ова звања стекли на Грађевинском факултету Универзитета у Београду.

На крају прве књиге дати је и исцрпни попис архивске грађе, закона и законских прописа који су послужили као документарна основа за рад на овој Монографији.

Други том Монографије обухвата библиографске референце свих наставника из области грађевинарства и геодезије, као и наставника чији се опис у највећој мери односи на област грађевинарства или геодезије у прошеклих сто педесет година. Обрађене су и библиографије наставника из других области који су стичали наставничка звања на Грађевинском факултету.

Попис библиографских референци извршен је у оквиру четири целине: 1. Књиге, поглавља у књигама, преводи књига, 2. Тезе (хабилитациони радови, магистарске тезе, докторске дисертације), 3. Прилози у зборницима, 4. Чланци у периодичним публикацијама. Ова глобална подела извршена је према стандардном поступку обраде библиографских јединица, док је начин израде библиографија у поштносној усаглашен са међународним стандардима за библиографски опис „ISBD(M) и ISBD(CP)“ чији је један од поштованих и Југославија. При разврставању референци у једну од четири групе поштован је и лични став аутора, уз одговарајућа усаглашавања на нивоу целога Факултета према принципима које је усвојио Редакциони одбор за издавање ове Монографије.

Пописом су обухваћени само они радови који су се могли коректно библиографски обрадити и који се по библиографским правилима могу уврстити у наведене категорије. Тај поступак је условио да нека дела, која су објављена у малом tiraжу или су дистрибуирана у виду писаних предавања за редовне и/или последипломске студије у земљи или иностранству, не буду обухваћена овим пописом.

Библиографске референце су формиране на основу грађе коју су прелиминарно обрадили аутори (пензионисани и активни наставници), док је за наставнике из ранијих периода обављено исцртавање увидом у каталоге референтних библиотека, анализом периодике из размаћеног доба, као и прегледом њихових службеничких досијеа. Но, и поред свих напора могуће је да нису реконструисани сви радови и да ће се у будућности, даљим исцртавањима, проширити списак референци, посебно за период од оснивања Инжењерске школе до формирања Грађевинског факултета.

Овом приликом треба указати и на значајне разлике у погледу броја референци садашњих наставника и наставника из ранијих периода, почев од Инжењерске школе (1846) па до формирања самосталног Грађевинског факултета (1948). Наиме, у том периоду, дугом више од једног века, издавачка делатност била је релативно скромна, а при том је и број стручних гласила био веома мали. Но, ово је карактеристично не само за нашу земљу већ и много шире.

Како овим прегледом нису обухваћени стручни радови у области грађевинарства и геодезије, а то је за знатан број наставника инжењерских предмета била главна активност поред извођења наставе, неки од наших веома познатих и признатих наставника представљени су скромним бројем референци. Из тог разлога овај библиографски попис треба посматрати као почетни корак у формирању једне свеобухватне базе података о наставним, научним и стручним радовима у коју би се укључила и комплетна инжењерска делатност (планирање, пројектовање, грађење). Ово је, у ствари, тек почетак дубљег проучавања и критичког преиспитивања наставних, научних и стручних предмета појединих наставника у разматраном периоду.

Као и у првом тому Монографије, наставници су груписани у оквиру данас постојећих катедара, с тим што су дисциплине које су се кроз историју налазиле на различитим катедрама разврстане према данашњој организацији рада Грађевинског факултета Универзитета у Београду.

Библиографске референце прати хронолошки приказ наставника и наставе у прошлених сто педесет година према најпре изнетом принципу разврставања наставних дисциплина. Основу за израду ових гантиограмских приказа чини различита архивска грађа и документација о животној и раду појединих наставника. И овде је за очекивати да може доћи до извесних корекција на основу детаљнијих истраживања периода за које се није располагало довољно поузданим подацима. Катедре су обухваћене јединственим хронолошким приказом наставе и наставника, осим Катедара за материјале и конструкције које су обрађене у оквиру шест засебних целина (Грађевински материјали, Зградарство, Дрвене и камене конструкције, Металне конструкције, Бетонске конструкције и Истивање конструкција), Катедре за менаџмент и технологију грађења која је приказана у оквиру три целине (Менаџмент и технологија грађења, Информатика у грађевинарству и геодезији и Економика грађевинарства) и Катедре за математiku, физику, нацртну геометрију и општеобразовне предмете која је обрађена према наставним целинама наведеним у називу Катедре.

При изради једног дела мозаичког карактера, као што је ова Монографија, са великим бројем аутора и тема, јавља се читав низ тешкоћа – од складног компоновања грађе и њеног распореда до релативно ограниченог обима у који је било потребно уградити све оне значајне догађаје који су пресудно утицали на развој научне и стручне мисли у области грађевинарства и геодезије и Факултета у целини. Имајући у виду да је реч о периоду дугом сто педесет година (1846–1996), било је неопходно да се изврши подробна анализа расположиве архивске грађе, закона и законских прописа, као и целивних дела или појединачних написа о историјату развоја Факултета и грађевинског и геодејског инжењерства. Ауторима је у њиховом раду била драгоцена Монографија коју је Грађевински факултет издао 1978. године поводом обележавања 132 године од почетка високошколске наставе грађевинарства и геодезије у Србији и 30 година од формирања Грађевинског факултета Техничке велике школе у Београду. Поред овог дела, значајну помоћ у прикупљању архивске грађе, фотодокумента, библиографских података и др. пружиле су многе институције и привредне организације из Београда и Србије, потомци преминулих наставника Грађевинског факултета, као и бројни појединци из велике породице грађевинских и геодејских инжењера широм земље и иностранства.

Посебно желим да истакнем оне институције без чије помоћи овај рад не би било могуће успешно завршити: Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ из Београда, Архив Србије, Српска академија наука и уметности (Архив, Библиотека, Библиографско одељење), Архив Југославије, Педагошки музеј, Народна библиотека Србије, Архитектонски факултет Универзитета у Београду, Машински факултет Универзитета у Београду, Министарство грађевина Републике Србије, Републички геодетски завод Србије, Саобраћајни институт – ЦИП, Институт за водопривреду „Јарослав Черни“, ГП „Мостоградња“ д.д. и Библиотека Грађевинског факултета Универзитета у Београду.

Поред тога, желео бих да изразим своју нај топлију захвалност свим садашњим и бившим наставницима и сарадницима Грађевинског факултета Универзитета у Београду на свесрдној подршци и помоћи у раду на овој Монографији, а посебно члановима Одбора за издавање Монографије и Редакционог одбора који су овом послу дали велики допринос, улажући у њега своје знање, искуство и ауторитет.

Посебну подршку и помоћ у двогодишњим напорима да се обезбеде неопходни услови за рад, као и потребна материјална средства за издавање ове Монографије пружила је управа Грађевинског факултета, на челу са њ. деканом проф. др инж. Живојом Перишићем.

Моја захвалност је посебно упућена ауторима текстова, који су били суочени са многобројним проблемима од којих је, свакако, највећи био како да у релативно ограниченом простору изложе све значајне чињенице из историје и развоја појединих катедара и института, а да при том текст буде интересантан и занимљив и за ширу читалачку публику.

На крају, но ни у ком случају последњима, желим да се захвалим заједничким службама Грађевинског факултета и стручним службама радних јединица – института које су, свака на свој начин, дале значајан допринос издавању ове Монографије, као и својим најближим сарадницама, госпођи Јасмини Ђорић, секретару редакције, и госпођи Бранислави Грбић која је истакла и сакупила архивску грађу и законе о Грађевинском факултету и извршила комилетну стручну редакцију библиографија садржаних у другом тому Монографије.

Ово је прилика да изразим захвалност и признање њ. Добрилу М. Николићу на изванредном дизајну и опреми књиже, као и њ. Милојици Поповићу на успешним графичким и техничким решењима и штампи ове Монографије.

Уредник

Београд, 30. септембар 1996.